

III Forum Polska-Węgry

Warszawa, 24 maja **2021**, 22 października **2021**

Przyjaźń polsko-węgierska to nie tylko przeszłość, ale również teraźniejszość i przyszłość. Oba państwa regionu od wieków podążają tą samą drogą. Pomimo trudnych okresów w historii, nasze narody przetrwały i rozwijały się. Naszym zadaniem jest dalsze dbanie i promowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego tej przyjaźni. Polacy i Węgrzy powinni wiedzieć jak najwięcej o sobie i swojej tradycji. Do tego potrzebne są wspólne inicjatywy, takie jak Forum Polska-Węgry, odbywające się w tym roku już po raz trzeci.

Europa i świat w ostatnich latach musiały stawić czoła wyzwaniom, które przyniosła pandemia COVID-19. W tym kryzysowym okresie solidarność między dwoma państwami była ważniejsza niż kiedykolwiek. W związku z tym postanowiliśmy przy okazji Forum Polska-Węgry upamiętnić jedno z wydarzeń, które definiują wyjątkową relację obu narodów. 23. października obchodziliśmy sześćdziesiątą piątą rocznicę Rewolucji 1956 roku, kiedy to zainspirowani polskim Poznaniem Węgrzy postanowili walczyć o wolność, zaś nasi rodacy zbierali krew i pomoc materialną dla powstańców. Te wydarzenia i solidarność okazywana przez obydwie narody odegrały ogromną rolę i po dziś dzień zbieramy ich owoce.

Trzecia edycja Forum Polska-Węgry nie mogła się odbyć w Starym Sączu, mieście Świętej Kingi ze względu na pandemię. Niedogodności nie wpłynęły jednak na zacieśnianie współpracy obu państw, a w dyskusjach uczestniczyły ważne postacie świata polityki, nauki i biznesu. W czasach pandemii dialog i solidarność naszych państw nabiera jeszcze większego znaczenia. Mamy nadzieję, że Forum Polska-Węgry stanie się miejscem cyklicznych spotkań i rozmów na temat przyszłości państw regionu i zacieśniania współpracy nie tylko między rządami, ale i społeczeństwami Polski i Węgier.

Zygmunt Berdychowski

*Przewodniczący Rady Programowej
Forum Ekonomicznego*

Goście już po raz trzeci mieli szansę wziąć udział w **Forum Polska-Węgry**, które odbyło się w trybie zdalnym, w dwóch częściach w dniu **24 maja** oraz **22 października**, pod hasłem „Razem w obliczu europejskich wyzwań”. Tegoroczna edycja Forum Polska-Węgry poświęcona była zacieśnieniu relacji obu krajów na poziomie lokalnym, regionalnym i państwowym oraz upamiętnieniu Rewolucji Węgierskiej 1956 roku. Uczestnicy rozmawiali o wspólnych działaniach w obszarze gospodarki, polityki zagranicznej, działalności w strukturach unijnych, kultury, współpracy regionalnej oraz polityki społecznej, a także podzielili się prognozami na przyszłość i dobrymi praktykami w walce z kryzysem gospodarczym wywołanym pandemią koronawirusa. Wydarzenie zostanie podzielone na ścieżki tematyczne. Pierwsza z nich poświęcona była w całości kulturze, druga polityce i historii.

Wydarzenie było współorganizowane i współfinansowane ze środków **Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka**. Partnerami merytorycznymi wydarzenia było **Miasto Stary Sącz** oraz **Centrum Europejskie ICEG**.

Maciej Szymanowski, Dyrektor, Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka, Polska

Obserwując rozwój współpracy na wielu szczeblach, trudno nie zauważyć wyjątkowości relacji Polski i Węgier. Piękne akty solidarności oraz momenty wspólnej walki o wolność i wartości to silne fundamenty tych stosunków. Kultywowanie przyjaźni polsko-węgierskiej nie byłoby jednak możliwe bez wyjątkowej aktywności przedstawicieli obu narodów i szeregu inicjatyw mających na celu dalsze zacieśnianie relacji. Znajomość kultury drugiego państwa to najłatwiejszy sposób na pobudzenie zainteresowania nim, dlatego pierwsza część **III Forum Polska-Węgry** została poświęcona właśnie kulturze.

Wydarzenie rozpoczęła rozmowa z **Györgyem Spiró**, wybitnym węgierskim pisarzem, dramaturgiem oraz tłumaczem, którą poprowadziła **Csilla Gizińska**, kie-

rownik Katedry Hungarystyki Uniwersytetu Warszawskiego. Rozmowa skupiła się na związkach kulturalnych pomiędzy Polską a Węgrami. Gość opowiedział o początkach swojego zainteresowania kulturą Polską, szczególnie teatrem i dramatem oraz znajomości z profesorem Wacławem Felczakiem. Największą uwagę Spiró przyciągnęło to, że choć między Polską a Węgrami jest wiele paraleli, to jednak najciekawsze są różnice, na przykład jeśli chodzi o literaturę, Polacy i Węgrzy zupełnie inaczej rozumieją romantyzm. Węgrzy skupiali się raczej na racjonalizmie, podczas gdy Polacy łączyli go z mistycyzmem, przez co literatura węgierska z tego okresu jest dużo bardziej pozytywniejsza niż polska. Gość rozmowy powiedział również, że należy wiedzieć bardzo wiele na temat swojego społeczeństwa, by móc o nim pisać. Rodząc się w okresie pokoju, dość wolno nabywa się wiedzę o społeczeństwie: Choć człowiek jest zawsze taki sam, to okoliczności się zmieniają, a razem z nimi – oblicze człowieka. Podsumowując spotkanie György Spiró powiedział, że Polacy są tacy sami jak Węgrzy, tylko do kwadratu.

Kolejna rozmowa dotyczyła najważniejszych sylwetek w historii Polski i Węgier. Dyskusję poprowadził **Tibor Gerencsér**, Konsul Generalny Węgier w Krakowie. Jako pierwszy zabrał głos Dyrektor Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka. **Maciej Szymanowski** podkreślił, że mamy olbrzymi problem z tymi postaciami, które bardzo niedawno, albo tu i teraz są takimi bohaterami współczesnych polskich dziejów.

Istotny jest także problem zapominania niektórych bohaterów a pielęgnowania pamięci o innych. **Wojciech Frazik**, historyk i członek rady Instytutu Felczaka, powiedział, że bohaterowie to osoby które widzą potrzebę współpracy w regionie. Są to ludzie zarówno ze świata polityki, kultury oraz zaangażowani społecznie. Ciężko jednoznacznie zdefiniować wspólnego bohatera obu narodów. Na przykład Henryk Sławik jest ważną postacią dla Polaków ale bez Węgrów nie zrobiłby tego co uczyniło go bohaterem. **István Balázs**, pracownik naukowy Polskiego Instytutu Badawczego i Muzeum w Budapeszcie, dodał, że dziedzictwo historyczne kształtuje wspólnych bohaterów. Niekoniecznie muszą być to ci, którzy chwyтали za broń. Panelista wspomniał sekretarza Związku Węgiersko-Polskiego, Leo Ferdinanda Miklósię jako przykład mniej znanego bohatera polsko-węgierskiego. Tibor Gerencsér zapytał jakich narzędzi powinniśmy używać by rozpowszechnić pamięć o postaciach ważnym dla obu narodów. Maciej Szymanowski odpowiedział, że przede wszystkim musimy nad tym pracować.

Kolejną dyskusję zatytułowaną Polska oczami Węgra. Węgry oczami Polaka, poprowadził **Piotr Piętka**, Dyrektor Instytutu Polskiego i Muzeum w Budapeszcie. Rozpoczynając rozmowę stwierdził, że wbrew pozorom nie ma dużo Polaków mieszkających na Węgrzech i zbyt wielu Węgrów mieszkających w Polsce. Profesor **Csaba Gy. Kiss**, pisarz i historyk kultury powiedział, że istnieją wspólne cechy obu narodów. Dla Węgrów Polacy byli bohaterami, którzy walczyli o wolność, ale z drugiej strony byli uważani za marzycieli z problemami gospodarczymi. Ważna w kształtowaniu tego obrazu była kultura szlachecka. Znajomość realiów węgierskich w Polsce i odwrotnie jest historycznie bardzo głęboka. **Imre Molnár**, historyk i dyplomata stwierdził, że Węgrzy szukają w polskiej literaturze, tego czego im brakuje w węgierskiej. Każdy Węgier czuje się w Polsce jak w domu. Jest to połączenie wyjątkowe i niewytłumaczalne. Myślimy tymi samymi kategoriami. **Piotr Bedyński**, Wiceprzewodniczący Stowarzyszenia im. Józefa Bema stwierdził, że często Polacy i Węgrzy dobierają się w pary będąc na emigracji w państwach zachodnich. Zauważył, że bardzo szybko nauczył się języka i od razu poczuł się jak u siebie.

Csaba Gy. Kiss, Profesor Emeritus, Uniwersytet Lorándia Eötvösa, Węgry

Jacek Lelek, Burmistrz, Miasto Stary Sącz, Polska

Roman Ciepiela, Prezydent, Miasto Tarnów, Polska

bie. Nawet jako Polak, czuje się na Węgrzech jak w domu. Sympatia między oboma narodami jest wyczuwalna, ale nie da się jej racjonalnie wytłumaczyć. Paneliści zgodzili się, że najważniejszą rzeczą aktualnie jest budowanie tożsamości wyszehradzkiej. **Halina Bércziné Sowa**, Przewodnicząca Samorządu Polskiego w Miskolcu powiedziała, że pomimo rozbudowanej turystyki, brakuje wiedzy historycznej, dlatego trzeba cały czas pracować nad rozwijaniem stosunków polsko-węgierskich.

Jedną z ostatnich dyskusji dotyczyła współpracy miast partnerskich w zakresie kultury. Dyskusję otworzył **Géza Cséby**, Konsul Honorowy RP na Węgrzech. Zauważył, iż podstawą współpracy pomiędzy Polską a Węgrami jest solidarność oraz wspólne wartości. Dzięki intensywnej współpracy polsko-węgierskiej rozwijają się stosunki gospodarcze i polityczne.

Prezydent Tarnowa **Roman Ciepiela** podkreślił rolę, którą w historii w stosunkach polsko-węgierskich odgrywał właśnie Tarnów. Przyjaźń polsko-węgierską budował m.in. urodzony tam Józef Bem. Prezydent stwierdził, że istnieje potencjał dla rozwoju współpracy gospodarczej i turystycznej. Wiceburmistrz Veszprém **Barbara Hegedűs** zaznaczyła, że pandemia stworzyła nowe wyzwania na poziomie samorządowym. Miasta jednak mogły liczyć na wsparcie Europejskiego Komitetu Regionów. W życiu miast niezwykle ważną rolę odgrywają kultura i sport, dlatego też konieczne było poszukiwanie

nowych rozwiązań w związku z pandemią. Idea miast partnerskich polega na spotkaniach społeczności. – zauważył burmistrz Starego Sącza **Jacek Lelek**. Współpraca szkół, zespołów kulturalnych i organizacji pozarządowych ma charakter trwały i dynamiczny. Mimo tego, że pandemia pokrzyżowała plany miast, spotkania osobiste nadal pozostają istotne. Przyszłość jest w naszych rękach, dlatego powinniśmy zrobić wszystko, aby była lepsza. Przyjaźń daje wielką nadzieję na przyszłość – odpowiedział burmistrz Jacek Lelek.

Kolejny panel dotyczył wspólnych elementów kultury obu państw. Gości powitał moderator dyskusji **Jerzy Marek Nowakowski**. Otwierając rozmowę nawiązał do trwającej wieki przyjaźni polsko-węgierskiej, która wykracza ponad relacje polityczne. Pierwsze pytanie skierowane do panelistów dotyczyło właśnie tego, na ile nasza bliskość kulturowa wpływa na i ułatwia pogłębienie relacji politycznych.

Pierwszy głos zabrał Poseł na Sejm **Piotr Babinetz**, który zwrócił uwagę, że choć faktycznie współpraca polityczna układa się dobrze, to wzmocnienia wymaga współpraca bezpośrednio na poziomie obywatelskim oraz w zakresie gospodarczym. Jeśli chodzi o współpracę kulturalną, widoczny jest brak np. filmu historycznego, który opowiadałby o wspólnej historii naszych narodów, np. o pomocy jakiej Węgry udzieliły Polakom w Bitwie Warszawskiej 1920 r. **Tibor Navracsics**, Dyrektor Instytutu Strategii Europejskiej Narodowego Uniwersyte-

Piotr Babinetz, Poseł, Sejm RP, Polska

Tibor Navracsics, Dyrektor Instytutu Badawczego Strategii Europejskiej, Narodowy Uniwersytet Służby Publicznej, Węgry

Zsolt Fekete, Prezes Zarządu Algotech Polska Sp. z o.o., Polska

Tomasz Sakiewicz, Redaktor Naczelny, Gazeta Polska, Polska

tu Służby Publicznej przyznał, że z Polacy i Węgrzy zasilają swoją wiedzę ze wspólnych doświadczeń historycznych, a każda dekada historii XX wieku przynosiła kolejne wydarzenia, które łączyły obydwie narody.

Odmienny stosunek do wielu kwestii w Unii Europejskiej w trakcie podejmowania decyzji wynika z różnej przeszłości historycznej krajów wschodnich i zachodnich, z przepaści kulturowej między wschodem i zachodem. **Gabriella Igyártó**, Dyrektor Wykonawczy węgierskiego Związku Stowarzyszeń Sztuki Ludowej zwróciła uwagę, że kultura wiąże Polskę i Węgry i te związki kulturowe należy umacniać poprzez różne wspólne inicjatywy. Podaje przykład tego jak jej instytucja aktywnie angażuje się w działalność na rzecz zachowania piśmiennictwa ludowego, w propagowanie rzemiosła, czy promocję zespołów muzycznych i tanecznych. Jej zdaniem wspólnotowość pozwala przetrwać osiągnięciom kultury. Redaktor naczelny Gazety Polskiej **Tomasz Sakiewicz** zwrócił uwagę na podobieństwa w przekazie kulturowo-historycznym Polski i Węgier. Podobieństwa występują w opowieściach, legendach czy wśród bohaterów, na przykładzie chociażby analogii między oblężeniem Częstochowy i Kamieńca Podolskiego w przekazie polskim oraz obrony Egeru w węgierskim. I tak też jego zdaniem Polska i Węgry mają podobny pomysł na zjednoczenie Europy w oparciu o wspólnotę różnych tożsamości, by decydować o kształcie Europy

Karol Nawrocki, Prezes, Instytut Pamięci Narodowej, Polska

Miklós Mitrovits, Pracownik Naukowy Instytutu Studiów Środkowoeuropejskich, Narodowy Uniwersytet Służby Publicznej, Węgry

w efekcie oddolnych decyzji swoich społeczności, dzieląc się bogactwem swoich kultur. **Zsolt Fekete**, Prezes Zarządu Algotech Polska Sp. z o.o., reprezentujący sektor biznesu, zauważył, że kluczową kwestią jest tutaj bariera językowa. Swoje spostrzeżenia czerpie z trudności jakie identyfikuje w swojej własnej działalności biznesowej, a także w ciągle słabo rozwiniętej współpracy regionalnej Polski i Węgier.

Podczas Forum odbyła się także rozmowa pod tytułem Polityka pamięci w regionie Europy Środkowej – łączy czy dzieli? Pielęgnowanie wspólnej historii jest jednym z aktualnych kierunków polityki przywódców państw regionu. Źle wykorzystana polityka pamięci może jednak pogłębić rany przeszłości, szczególnie między sąsiadami w regionie. Czy dzisiejsze kierunki kształtowania świadomości historycznej łączą nas czy dzielą? Odpowiedzi na to pytanie szukali eksperci z Węgier i Polski. W dyskusji wzięli udział **Réka Földvárné Kiss**, Przewodnicząca Komisji Pamięci Narodowej (NEB) i **Karol Nawrocki**, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej (IPN). Dyskusję poprowadził **Miklós Mitrovits**, pracownik naukowy Narodowego Uniwersytetu Służby Publicznej. „Kultura pamięci i polityka pamięci to nie to samo. Kultura jest formowana przez całe społeczeństwo, polityka jest kształtowana przez władze. Ważne, żeby te pojęcia były równoważne” – mówiła Réka Földvárné Kiss, Przewodnicząca Komisji Pamięci Narodowej. „Polityka pamięci może łączyć, a z drugiej strony może dzielić. Między Polską a Węgrami jest kilkaset lat wspólnej

Zsófia Rácz, Podsekretarz Stanu ds. Młodzieży, Kancelaria Premiera, Węgry

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Polska

historii, która nas łączy” – powiedział Karol Nawrocki, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej. Podkreślił również wagę wspólnoty doświadczeń Polaków i Węgrów.

W całej Europie olbrzymie wyzwanie stanowi starzenie się społeczeństw. Starając się zwiększyć współczynnik dzietności kraje przygotowują różne odpowiedzi na problem. Jest to niezwykle istotny element strategii obu państw. W związku z tym kolejna dyskusja dotyczyła polityki prorodzinnej. O społecznych programach węgierskich i polskich rozmawiali z **Bogusławem Chrabotą**, Redaktorem Naczelnym Rzeczpospolitej: **Mónika Dunai**, Deputowana węgierskiego Zgromadzenia Narodowego oraz **Stanisław Szwed**, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej. Bogusław Chrabota zauważył, że Polska nie włożyła takiego wysiłku jak Węgry w proces repatriacji obywateli. Mónika Dunai powiedziała, że dzięki wzrostowi płac i poziomu bezpieczeństwa finansowego oraz sanitarnego w czasie pandemii udało się sprowadzić wielu Węgrów do kraju. Niemniej Węgry nadal borykają się, np. z emigracją lekarzy, czemu starają się aktywnie zapobiegać, m.in. zapewniając wzrost płac. Stanisław Szwed uznał, iż na niski przyrost naturalny mają wpływ aspekty demograficzne a program 500+ pozytywnie wpłynął na zatrzymanie spadku dzietności w takich okolicznościach. Teraz natomiast nadszedł czas na kolejne etapy, które zapewni Polski Ład.

Na Forum nie mogło zabraknąć również rozmów o zrównoważonym rozwoju, w której udział wzięli **Zsófia Rácz**, podsekretarz stanu ds. Młodzieży w Kancelarii Premiera Węgier oraz **Ireneusz Zyska**, sekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu. Paneliści rozmawiali o możliwościach poprawy mobilności zarówno na poziomie infrastruktury jak i pracy aby przez to zmniejszyć wykluczenie społeczne oraz o wspólnym stanowisku Polski i Węgier w sprawie Fit for 55.

Polska i Węgry, dzięki uwarunkowaniom historyczno-kulturowym są dziś czymś więcej niż sojusznikami. Liderzy obu krajów mają dobre wzajemne relacje i dzięki temu osiągnane są widoczne efekty współpracy. Jak wykorzystać polsko-węgierskie stosunki w polityce zagranicznej? Czy ta współpraca może być podstawą siły całej Grupy Wyszehradzkiej? Na te pytania odpowiedzieli uczestnicy kolejnej dyskusji III Forum Polska-Węgry. W rozmowie poprowadzonej przez **Dávida Józsefa Szabó**, Dyrektora Instytutu Trimarium, wzięli udział Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Zgromadzenia Narodowego Węgier **Zsolt Németh** oraz **Marek Kuchciński**, Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP.

Przedstawiciel Polski powiedział, że według niego tajemnica tkwi w historii, polsko-węgierska dobra współpraca oparta jest na wielowiekowej przyjaźni potwierdzonej licznymi kontaktami, również parlamentarnymi. Jesteśmy narodami historycznymi, co nie jest powszechne w Eu-

Ireneusz Zyska, Sekretarz Stanu, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Polska

Bogusław Chrabota, Redaktor Naczelny, Rzeczpospolita, Polska

Zsolt Németh, Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych,
Zgromadzenie Narodowe, Węgry

Marek Kuchciński, Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych,
Sejm RP, Polska

ropie, a Polska i Węgry przez znaczną część dziejów tworzyły sojusze. Kolejnym zbieżnym elementem jest fakt, że budowaliśmy państwowość opartą na chrześcijaństwie, a w każdym pokoleniu występują poważne przykłady braterskiej przyjaźni i współpracy polsko – węgierskiej, która ma pozytywny wpływ na całą Grupę Wyszehradzką. Fundamentem rozwoju dalszej współpracy powinny być częstsze kontakty, większa ilość wspólnych działań i gęstsza sieć powiązań. Zsolt Németh zauważył, że zarówno w czasie rewolucji w 1956 roku, jak i na dzisiejszym szczycie Rady Europejskiej podniesiona jest kwestia praworządności. Według niego wspólnym mianownikiem roku 1956 i obecnych czasów jest wzajemne zaufanie i to, że Węgrzy i Polacy mogą na siebie liczyć. Nie należy ulegać przekonaniu, że nie da się zatrzymać pewnych procesów, że nie musimy się godzić na ten determinizm i możemy wspólnie opowiedzieć się za współpracą europejską, a dziedzictwo roku 1956 może być kompasem we współpracy polsko – węgierskiej.

W ramach Forum odbyły się także rozmowy z cyklu Drogi do Przyjaźni. Gośćmi rozmów byli: **Tomasz Sakiewicz**, Redaktor Naczelny Gazety Polskiej, inicjator Wielkiego Wyjazdu na Węgry, **Dorottya Bacsoni**, dyrektor Instytutu XX Wieku oraz **Miklós Mitrovits**, historyk i pisarz, pracownik naukowy Narodowego Instytutu Służby Publicznej.

A series of horizontal lines for writing, spanning the width of the page. The lines are evenly spaced and extend across the entire width of the page, providing a guide for text entry.

A series of horizontal lines for writing, spanning the width of the page. The lines are evenly spaced and extend from the left margin to the right margin, providing a guide for text entry.

Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. W. Felczaka

Partnerzy merytoryczni

Stary Sącz

ICEG EC

